

Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář

Naděžda Rozehnalová a kol.

Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 636

JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Univerzita Karlova, Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Nařízení Řím I a Nařízení Řím II lze považovat za univerzální úpravu, která se použije téměř vždy na smluvní i mimosmluvní závazky s mezinárodním prvkem v členských státech Evropské unie. Komentář k těmto nařízením je kompletním zpracováním obsahující podrobné informace rovněž o předchozích (souvisejících) smlouvách a úmluvách (Bruselská úmluva, Římská úmluva, Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva, Niceská smlouva, Lisabonská smlouva a další), stejně jako historické souvislosti a podmínky vzniku obou nařízení. V úvodu není opomenuto ani uvedení jednotlivých složek evropského justičního prostoru ve věcech civilních, či vně tohoto prostoru včetně Evropské unie. Správně je také poukázáno na **specifika procesu poznání obsahu norem unijního práva**, tj. na interpretaci a její metody, neboť ty jsou otázkou diskutovanou a mnohdy problematickou oproti výkladu práva mezinárodního i vnitrostátního. Jak Nařízení Řím I, tak Nařízení Řím II jsou primárně určeny pro aplikaci před obecnými soudy. Vedou se však diskuse, zda jsou aplikovatelné také před rozhodci či rozhodčími soudy, jejichž sudiště se nachází na území Evropské unie. Byly proto nabídnuty argumenty a důvody **pro a proti jejich aplikaci v rozhodčím řízení**, s tím, že se akcentovaly objevivší se jak hlasy plédující pro aplikaci spíše závaznou, tak pro aplikaci spíše doporučenou, nebo ty, které zaznívají pro emancipaci řízení před rozhodci na legislativě konkrétního státu (srov. Mankowski, P. Schiedsgerichte und die Rom 1-VO. *Recht der Internationalen Wirtschaft*, Heft 1 – 2, 2018).

Komentář obsahuje výklad ke všem článkům obou nařízení s propojujícími se kapitolami od předních českých a slovenských odborníků na danou problematiku. Na prvním místě je třeba ocenit především vhodně zvolenou **systematiku výkladu**. Podíváme-li se na jednotlivě komentované články, pak vždy po vymezení konkrétního znění článku následuje „*Přehled výkladu*“, který je napříč komentářem striktně dodržován. To činí výklad textu dobře srozumitelným a přehledným. Nejprve je totiž učiněn obecný úvod ke komentovanému článku, následuje základní přehled a přiblížení legislativního vývoje, aby se pak autor u konkrétního článku zabýval výkladem jednotlivých jeho odstavců (někdy dále vztahy k jiným článkům a předpisům, vymezení pojmů či specifiky každého jednotlivého článku apod.). V textu jsou pak činěny podbarvené „*poznámky*“, které zdůrazňují užité pojmy, působnost, aplikaci nebo situace vztahující se k jednotlivostem podaného výkladu, a dále rovněž podbarvené „*příklady*“ přibližující praktické případy (např. na str. 49 příklad „*Smlouva se řídí českým právem*“ nebo „*Výše uvedená smlouva se neřídí českým právem*“ či na str. 123 příklad „*Osoba A z Německa se na základě reklamního letáčku, který si přečetla v Německu, vydá za hranice do ČR, kde využije akční nabídky místního kadeřnictví. V tomto případě se na uzavřenou smlouvu použije české právo, nikoliv právo německé*“ atd.).

Nad výše uvedené jsou komentované články výrazně obohaceny především **judikaturou SDEU**, dále odkazem na související ustanovení, na související předpisy a použitelnou literaturu. A to nejenom tuzemskou, ale rovněž zahraniční. Konečně seznam literatury včetně ostatních zdrojů a judikatury je přehledně uspořádán na konci komentáře (srov. str. 587 a násl.). Ten je zakončen věcným rejstříkem (srov. str. 601 a násl.). Pokud to bylo možné, odkázali autoři na judikaturu tuzemskou. K pečlivé práci s judikaturou je žádoucí uvést, že Nařízení Řím I a Nařízení Řím II, jako součásti sekundárního unijního práva, **spadají do interpretační pravomoci SDEU**. Podle Naděždy Rozehnalové jde o jedinečný případ, kdy je to orgán mezinárodní organizace, nikoliv národní soudy či jiné orgány státu, kdo má pravomoc závazně interpretovat právo přijaté touto organizací (str. XXI). A jehož pozice je tak mimořádně silná (srov. Sehnálek, D. *Specifika výkladu práva Evropské unie a jeho vnitrostátní důsledky*. Praha: C. H. Beck, 2019, str. 8–34).

Po obsahové stránce není komentáři co vytknout. Naopak. Je zpracován velmi pečlivě, mezi jednotlivými autory a jimi komentovanými články není patrný jakýkoliv rozdíl v přístupu k provedenému výkladu. Samozřejmě, jisté rozdíly se projevují v obsahu jednotlivých článků nařízení a od toho se odvíjejícího rozsahu vyloženého textu článku (srov. např. úvodní články obou nařízení s vymezením oblasti jejich působnosti v kap. I s částmi k ostatním ustanovením v kap. III a závěrečným ustanovením v kap. IV v Nařízení Řím I, resp. k ostatním ustanovením v kap. VI a závěrečným ustanovením v kap. VII v Nařízení Řím II). To však není vinou autorů, je to dáno právní úpravou.

Nařízení Řím I je unifikovanou úpravou kolizního práva v oblasti závazků ze smluv s výjimkou případů uvedených v článku 1 (Věcná působnost). Do oblasti působnosti národního práva spadají jen otázky vyloučené z působnosti obou nařízení (či nespádající pod další z unijních nařízení a směrnice) či mezery v právní úpravě, které nelze interpretačně překlénout (str. 9). **Nařízení Řím II** pak dopadá na mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. **Oddělení mimosmluvních závazkových vztahů od vztahů smluvních** bylo zdůrazněno v prvním interpretačním rozhodnutí SDEU k problematice mimosmluvních závazků 189/87 *Athanasios Kalfelis proti Bankhaus Schröder, Münchmeyer, Hengst and Co. and others*, podle něhož koncept deliktů odpovědnosti pokrývá všechny žaloby, které směřují ke **stanovení odpovědnosti žalovaného, a které nesouvisí se smlouvou** (str. 318). Negativní vymezení působnosti Nařízení Řím II je vymezeno jako *acta iure imperii* (článek 1 – Věcná působnost), ke kterému byl nabídnut příslušný příklad prof. Mankowského na str. 319 („*Policista účastníci se během služby ve služebním voze běžným způsobem silničního provozu nespádá pod koncept acta iure imperii, zatímco v okamžiku, kdy se silničního provozu účastní se zapnutým majákem, již jeho jednání pod koncept acta iure imperii spadá*“).

Celkově lze shrnout, že se jedná o zdařilé dílo komentující články významných nařízení Evropské unie ke **kolizní úpravě** smluvních a mimosmluvních závazkových vztahů s mezinárodním prvkem. Autorům se podařilo jednotlivé články Nařízení Řím I a Nařízení Řím II precizně vyložit, odkázat na vztahující se judikatorní závěry SDEU (na některých místech i na tuzemskou judikaturu) včetně související literatury, přiblížit problematiku na příkladech a učinit tím danou oblast přístupnější a pro čtenáře srozumitelnější. Komentář by tak měl být povinnou výbavou pro každého, kdo přichází do styku s mezinárodními závazky, nebo se o téma kolizní úpravy závazkových vztahů v detailech zabývá.